

Zaman Gazetesi

21.06.2011

Herkül Millas

Yunan kamuoyunun yanı sıra siyasî partiler de durumun ciddiyetini anlamamış gibi davranmaktadırlar. "İstemeyiz" histerisi iktidar partisi içinde bile vardır. Bu ortamda soğukkanlılığını hâlâ kaybetmemiş olanlar kısa vadede iflası engellemeye çalışmaktadırlar. Bunun sağlanmasının şartı Yunanistan'ın sorumluluklarını üstlenmeye hazır olduğunu göstermesidir...

Yunanistan'ın krizini anlamak için ülkeyi dışı ve içiyle bir arada ele almak gerekiyor. Dışını anlamak daha kolay çünkü seyri oldukça akılcı ve pragmatik. Yunanistan'ın iflası durumunda Avrupa Birliği ülkeleri ve hele bankaları ve sigorta şirketleri sıkıntıya girecek. Avrupa Ortak Para Birimi'nin bir üyesinin iflas etmesi ve borçlarını ödeyemez durumda kalması (veya yeniden drahmiye geçmesi ve bu durumlara AB'nin izin vermesi) Avro'nun güvenilirliğini sarsacaktır. En güvenli paralardan birine güven azaldığında, bundan böyle, AB borçlanırken daha yüksek faizler ödemek durumunda kalacaktır. Bu ihtimal bütün AB'yi kaygılandırmaktadır. Ayrıca birçok Avrupa bankasının ve sigorta şirketlerinin elinde Yunanistan tahvilleri bulunmakta. İflas durumu doğrudan bu kurumları zor duruma sokacak ve etkileri bütün AB yurttaşlarına yansıyacaktır.

Bu nedenlerden dolayı AB Yunanistan'ın iflas etmesini, hatta iflas etme olanaklarının konuşulmasını da istememektedir. Çünkü kötümser senaryolar bile para piyasalarını

etkilemekte, olumsuz öngörüler korkulan sonucu daha yakın kılmaktadır. Ama AB Yunanistan'a açık bono vererek her halükarda iflasa izin vermeyeceğini de söyleyememekte; iki nedenden: (a) yeşil ışık gören başka ülkeler de (örneğin, Portekiz, İrlanda, İspanya gibi) bütçelerini mirasyedi havasıyla düzenlemeye başlayabilirler ve (b) AB ülkelerinin seçmenleri "onların hatalarını neden biz ödeyelim?" anlayışıyla kendi hükümetlerine karşı çıkabilir. AB ülke yöneticileri Birliğin uzun süreli çıkarlarının yanı sıra, seçmenlerine hakkaniyetli görünen açıklamalarda bulunma durumundadırlar.

Yani AB bu alanda bir denge sağlamak zorundadır. Bundan istifade etmek isteyen Yunan siyasiler ve uzmanlar da var. "Nasil olsa iflas etmemize izin vermezler, yardım etmeye mecburdurlar" anlayışı ile davranmak isteyen Yunanlılar onlardan beklenenleri yapmak istememektedirler. Oysa akli başında Yunanlılar sabrın da bir sınırı olduğunu, bir an gelecek AB'nin Yunanistan'ı gözden çıkarma durumunda kalabileceğini de söylemektedirler. Bazı işaretler de bu yöndedir. Örneğin, "Yunanistan iflas ederse AB sarsılmaz" türünde demeçler herhalde yeni bir siyasetin veya en azından düşünülen bir alternatifin işareti sayılabilir.

Aslında Yunanistan'dan şu an istenen borcunu ödemesi değildir; bütçe açıklarını dengelemesi, ekonomik sistemini çağdaş ve rekabetçi kılması, gerekli yapısal dönüşümleri yapmasıdır. İstlenen artık ürettiğinden fazlasını tüketmemesidir. Çünkü bu sağlanmadığı sürece ülkeyi birilerinin (AB'nin) beslemesi gerekir. Eğer Yunanistan Avro birliğinde olmasaydı, iflas eden veya iflas eşiğinde olan ülkelerin yaptığını yapacaktı: para basacak, enflasyon yoluyla gerçek maaşları düşürecek, ülke mallarını daha rekabetçi kılacak, kısacası enflasyonla kemerleri sezdirmeden sıkacaktı. Ama para basma ve enflasyon yolu olmadığı durumda yapılacak olan maaşları ve emekli maaşlarını (enflasyonun arkasında gizleyemeden) azaltmak ve vergileri artırmaktır. İşsizliğin artması bu durumlarda kaçınılmazdır. Şu an yaşanan pahallılık ve işsizlik durumu bu programın sonucudur.

Ayrıca yapılması gereken ve yapılmamış olan, gereğinden çok kabarık olan -en büyük dert-devlet sektörünün küçülmesi ve memurların sayısının azaltılmasıdır. Son on yıllarda birçok işkolu ve çalışanları da özel haklar ve ayrıcalıklar elde etmişti. Lonca usulü kapalı meslekler, çalışmadan fazla mesai ödemeleri, on iki maaşın dışında ek maaş alma hakları gibi. Bütün bu uygulamalar yirmi yıldan çok sürmüş, bir kuşak vatandaş bu imtiyazları vazgeçilmez hak olarak görmektedir.

Görüleceği gibi, sorunun ülke içi boyutu çok karmaşıktır. Alınan önlemleri bir çıkmazın ve bir programın gereği değil de sıkıntıların nedeni olarak gören Yunanlılar çoktur. Hatta sosyalist bir gelenekten gelen iktidar partisi PASOK içinde de birçok kimse AB/IMF/AMB ile yapılan anlaşmaları ("memorandum"un) sonuç değil sıkıntıların nedeni olarak görmektedir. Yaygın anlayış "memorandumu istemiyoruz!" biçiminde ifade edilmektedir. Kimileri drahmiye dönülmesini, başkaları AB'den çıkılmasını veya hiç borç ödememeyi önermektedir. Bu tür yollar seçildiğinde bugünkü durumun nostalji ile aranacağını söyleyenler de doğal olarak vardır.

Yunan kamuoyunun yanı sıra siyasi partiler de durumun ciddiyetini anlamamış gibi davranmaktadırlar. "İstemeyiz" histerisi iktidar partisi içinde bile vardır. Bu ortamda soğukkanlılığını hâlâ kaybetmemiş olanlar kısa vadede iflası engellemeye çalışmaktadırlar. Bunun sağlanmasının şartı Yunanistan'ın sorumluluklarını üstlenmeye hazır olduğunu

göstermesidir; kemer sıkmayı ve yapısal değişiklikleri sağlayacak yasaları çıkarmasıdır. Bu sağlandığında AB de gerekli kaynakları ülkeye kaydırarak, bir süre daha iflası geciktirecektir.

Daha sonra ve eğer gelir-giderler dengelenirse borcun nasıl ve ne ölçüde ödeneceği herhalde tartışmaya açılacaktır. Ama kısa süredeki bu darboğaz toplumsal direnç veya siyasilerin beceriksizliği yüzünden aşılırsa Yunanistan'ı çok kötü günler beklemektedir. İlk kez bir AB ülkesi iflas etmiş olacaktır. Drahmiye dönmek kaçınılmaz olacaktır. Yunanistan birkaç on yıl gerilere gidecek, toparlanması kolay olmayacaktır. Böyle durumlarda toplumsal huzursuzluk sürpriz sayılmamalıdır. Bu, senaryoların kötümser olanıdır. Bütün bunların bilincinde olan AB yöneticileri ellerinden geleni yapmaktadırlar.

Cuma günü kurulan yeni Yunan hükümeti olumlu bir adım sayılabilir. Y. Papandreu'nun parti içi rakibi sayılan E. Venizelos'un ekonomiden ve özelleştirmelerden sorumlu bakan olması PASOK içinde bir uzlaşmanın işareti gibidir. "Memorandum" karşı olan iki bakanın uzaklaştırılması da önemlidir. Belki parti içi muhalefetin baskısından kurtulacak bir bakanlar kurulu kararlılıkla atılması gereken adımları artık atabilecektir. Bu gece yeni hükümetin güvenoyu alması olumlu ek bir işaret olacaktır. Piyasaların güvenini kazanan ve giderini gelirin göre düzenleyen bir Yunanistan borcunu nasıl ödeyeceğini de tartışmaya açabilecektir. Bu da senaryoların iyimser olanıdır.